

II. Rész.

Ehelyezés. Leltári nyilvántartás. Selejtezések és pótlások.

Őrs-laktanyák felosztása.

A csendőrőrsök elhelyezésére szolgáló laktanyaépületek lehetnek:

kincstári laktanyák és
bérelt laktanyák.

A *kincstári laktanyák* az államkincstár tulajdonát képező épületek, amelyeket a kincstár vagy külön az őrs elhelyezési céljaira építtetett, vagy pedig vásárolt épületet erre a célra átalakított.

A *bérelt laktanyák* viszont közületektől (pld. községi előljáróság, egyházközség, stb.) vagy magán személyektől szerződéssel kibérelt épületek.

Jelenleg kincstári laktanya építésére csak egészen kivételes esetekben kerülhet sor és a csendőrségi elhelyezések biztosításánál mindig arra kell törekednünk, hogy bérelt épületben történjen az őrs elhelyezése.

Mivel az őrs elhelyezéséről való gondoskodás az osztályparancsnokság ügyköréhez tartozik, ennél fogva elhelyezési kérdésekkel kapcsolatos mindennemű előterjesztést szolgálati úton az osztályparancsnoksághoz kell intézni.

1.

Kincstári laktanyák.

A kincstári laktanyák után a kincstár a községi adókat és a közüzemi díjakat éppen úgy megfizetni tartozik, mint a magánosok a magántulajdonban lévő épületek után. Ezeket az adókat a gazdasági hivatal számolja el a javadalmazás terhére. Az őrs e tekintetben az az osztályparancsnokság parancsának, illetve a gazdasági hivatal által kiadott meghagyásoknak megfelelően jár el a községi előljáróságnál az adóügyekben.

A kincstári laktanyaépületek tatarozása — olyan laktanyában, amelyekben csak őrs van elhelyezve — a következőképpen történik:

Az őrsparancsnok — mint laktanya-parancsnok — február elején szemügyre veszi a laktanyát és megállapítja, hogy milyen helyreállítások végrehajtása lenne szükséges. Ezután a helyreállítások szükségességét igazoló *jegyzőkönyvet* kell felvenni és, pedig olyan időpontban, hogy az — az e tárgyban minden évben kiadott osztályparancsban — előírt határidőre előterjeszhető legyen. Külörsökön a jegyzőkönyvet felvevő bizottság tagjai lesznek: az illetékes szakaszparancsnok, az őrsparancsnok és az őrsre beosztott egyik csendőr. A jegyzőkönyvben fel kell sorolni az összes hiányosságokat, melyeknek eloszlata javasolható.

A belügyminiszter úr — tekintettel a megszükitett hitelkeretekre — csak olyan helyreállításokat engedélyez, amelyek elhalasztása az épület állagát veszélyeztetné. Hogy milyen helyreállításokat vehet fel az őrs a jegyzőkönyvbe, azt — általánosságban — a jegyzőkönyvek felvételére vonatkozó osztályparancs közli az őrssel. A jegyzőkönyvben nyilatkozni kell arra vonatkozólag is, hogy mi a hiányok keletkezésének oka (pld. a rendes használat és az idő befolyása).

A jegyzőkönyv mellékletei a helyreállításokra vonatkozó *Árajánlatok*, *árajánlatok* lesznek. Minden helyreállítási munkálathoz szakmánként 5 szakmabeli vállalkozótól kell árajánlatot beszerezni, amennyiben ennek nincs akadálya. Ha van az őrsállomáshelyen hadirokkant szakmabeli vállalkozó, úgy azt feltétlenül fel kell szólítani ajánlattételre. Ha az őrsállomáshelyen nincs 5 szakmabeli vállalkozó, akkor elvül szolgáljon az, hogy *100 pengőn felüli* munkálatokhoz vagy beszerzésekhez az őrsnek *legalább 3—3 árajánlatot* kell beszerezni és ennél kevesebb árajánlat csatolásának csak akkor lehet helye, ha három ajánlattevő sem akadt. Az esetben ha az őrs nem tud csatolni a jegyzőkönyvhöz kellő számú ajánlatot, úgy ennek okát a felterjesztésben jelteni kell. A beszerzett *összes* árajánlatokat a jegyzőkönyvhöz kell csatolni. A helyreállítások költségeiről egy költségkimutatást kell szerkeszteni, de annak a költségösszeg feltüntetésére szolgáló rovatába csak az egyes munkálatok (kőműves, ács, lakatos stb.) legjutányosabb árajánlatának összegét kell bevezetni.

A jegyzőkönyvet a z árajánlatokkal és a költségkimutatással együtt a vonatkozó osztályparancsban elrendelt határidőre kell az osztályparancsnoksághoz felterjeszteni.

A továbbiakat az osztály, illetve a kerületi parancsnokság intézi. Nagyobb helyreállításoknál a munkálatok szükségességének megállapítása és a munkálatok felülvizsgálása az állampépítészeti hivatal egyik mérnökének közreműködésével történik, de az erre vonatkozó intézkedéseket nem az őrs fogja megtenni.

Tatarozási
jegyzőkönyv.
Őrs. kez. ut.
60, 61. sz.
melléklet.

Tavaszi
tatarozások.

A helyreállításokat a belügyminiszter úr engedélyezi, melynek megtörténtéről az osztályparancsnokság fogja értesíteni az őrsöt. Ebben a parancsban az őrs részletes utasítást fog kapni a munkálatok ellenőrzésére és felülvizsgálatára vonatkozólag. A folyamatban lévő munkákat — amennyiben az államépítészeti hivatal közegei nem működnek közre — külörsökön az őrsparancsnok, — mint laktanya-parancsnok — tartozik ellenőrizni.

A vállalkozónak járó kereseti összegeket a gazdasági hivatal fogja kiutalni.

Hasonló az eljárás azoknál a *bérelt* laktanyáknál, amelyeknél a szerződés értelmében a helyreállítási és tatarozási költségeket a *kincstárnak* kell viselni.

Kikülönített szárnyparancsnokság, valamint az ugyanott lévő őrsparancsnokság elhelyezésére szolgáló kincstári épület helyreállítására vonatkozó jegyzőkönyvnek a felvételénél szintén szerepelni fog az őrsparancsnok, azonban csupán mint — a szárny- és szakaszparancsnok mellett — a bizottság harmadik tagja.

2.

Bérelt laktanyák.

Bár a bérelt őrlaktanyák ügyeit — a bérbevételi eljárás megindulásától kezdve egészen a bérletek felmondásáig — teljes egészében az osztályparancsnokság intézi, az őrsnek mégis igen fontos szerepe van egyes intézkedések végrehajtásánál. Az őrsparancsnoknak, illetve helyettesének alaposan ismernie kell a bérelt laktanyaügyekben követendő eljárásnak azokat a mozzanatait, amelyeknél az őrs is közreműködhetik.

Új bérlet megkötése külörsök elhelyezésére szolgáló laktanyáknál a következőképpen történik:

A régi laktanyaépületre vonatkozó bérleti szerződés lejártá előtt — feltéve, hogy a régi épület nem felel meg az őrs céljainak — az őrs az osztályparancsnokság parancsa alapján megkezdi puhatolásait új laktanya után.

Leghelyesebb, ha az őrsparancsnok a béridőszak utolsó éveiben, esetleg már ezt megelőzőleg is, érdeklődik az őrsállomáshelyen új és az őrs céljainak megfelelő laktanyaépület után akkor, ha nem látszik kívánatosnak az, hogy a régi bérleti szerződés a bérlet lejártá után meg legyen hosszabbítva. A folytonos és előzetes érdeklődés a puhatolást — amelynek eredményét többnyire határidőre kell jelentenie az őrsnek — annyira megkönnyítheti, hogy az őrsnek módjában lesz esetleg azonnal több megfelelő épületről jelentést tenni.

Új laktanya utáni puhatolás a legfontosabb teendője az őrsnek Puhatolás. a laktanyaügyek terén és az őrsparancsnoknak a kötelessége — helyi- és személyi ismereteinek teljes latbavetésével — lefolytatni ezt a puhatolást

Természetesen az olyan épület kibérlése jöhetne elsősorban számításba, amely minden átalakítás és tatarozás nélkül hiánytalanul megfelelné az őrs céljaira. Ilyen épületet azonban ritkán fog találni az őrsparancsnok, — hacsak az ajánlattevő nem lesz hajlandó egy új laktanyaépületet építtetni — mert az őrlaktanyákkal szemben támasztott kívánalmak egészen mások, mint a magánépületeknél felállított kívánalmak.

Az őrsparancsnoknak már a puhatolás folyamán figyelemmel Kivánalmak. kell lennie arra, hogy a felajánlott és megtekintett épület mennyiben felel meg — illetve átalakítás után mennyiben fog megfelelni — az alábbi külön kívánalmaknak is:

a) minden őrlaktanyában *legalább* egy nős altiszti lakás legyen, de az altiszti lakás helyiségeinek az épülethez való hozzáépítése nem történhetik meg a többi lakrész méreteinek hátrányára: úgy a légénységi szobáknak, mint az őrsirodának megfelelően tágasnak kell lenni;

b) az épület feltétlenül száraz, egészséges és csinos külsejű legyen, mindenesetre méltó arra, hogy homlokzatát egy csendőrs laktanyacimtáblája díszítse;

c) a bejárat az épületbe ne a konyhán keresztül, hanem lehetőleg egy előtérből külön az őrsirodába és külön a légénységi szobákba vezessen; az őrsiroda elhelyezésének olyannak kell lenni, hogy a laktanyába belépők azt keresgélés — és a légénységi szobákon való áthaladás — nélkül elérhessék;

d) legyen a légénységnek külön *mosdóhelyisége* és az őrsfőzőnek külön *hálófülkéje*;

e) a nők és nőtlenek minden helyisége (tehát az ólak, a padlás, pince, a kert, az udvar és a bejárat is) el legyen egymástól különítve;

f) az udvar tágas és gyakorlatozásra is alkalmas legyen; a laktanyaépületet olyan kerítés fogja körül, amely meggátolja az utcáról, vagy a szomszédból való betekintést; a laktanyához konyhakert tartozzon;

g) a szemétdödör legyen kifalazva és az udvaron legyen *jó ivóvizet* tartalmazó kút;

h) az ablakokon vászonfüggönyöknek, esetleg ablaktábláknak kell lenni;

i) a kályháknak olyan szerkezetűeknek kell lenni, hogy azok *magyar szénnel* fűthetők legyenek;

j) az élés- és fáskamrákon kívül még *bőröndös* kamrának is kell lenni a laktanyában. A légénység bőröndje a padláson nem tarthatók;

k) ha villanyvilágítás van az őrsállomáshelyen, úgy feltétlenül villanyvilágítás legyen a laktanyában is;

l) minden őrlaktanya kapuján — többnyire a kapuhoz közelebb eső légénységi szobába vezető — huzalos vagy villamos csengő legyen.

Tekintettel kell lenni arra is, hogy a község mily részén van a felajánlott épület. Kocsmák, cselédházak, istállók közelében ne legyen, és lehetőleg a község központi, jól megközelíthető részén fekdjőn.

Természetesen, ha a fenti követelményeknek a laktanya nem felelne meg teljes egészében, az még nem jelenti azt, hogy az őrs ilyen épületről jelentést ne tegyen. Minden épületről tegyen kimerítő jelentést, hacsak a hiányosságok nem olyanok, amelyek kizárttá teszik az épületnek laktanyai célokra való kibérlését és minden esetben sorolja fel az ajánlattevő bérleti feltételeit, vagyis azt, hogy milyen időre és mennyiért volna hajlandó a tulajdonos az épületet bérebeadni.

A kincstár bérleti feltételeiről is tájékoztatni kell a komoly ajánlattevőt. Hangsúlyozni kell a következőket:

A kincstár felmondási joga.

a) a csendőrlaktanyákat a kincstár 3—6, de legfeljebb 10 évi időtartamra béreli ki, mely idő alatt a tulajdonos nem mondhat fel, ellenben a kincstárnak jogában áll a bérletet 3 havi előzetes felmondás után megszüntetni.

Mivel a legtöbb ajánlattevő idegenkedik ettől a teltételtől, az őrsparancsnok magyarázza meg, hogy ez általános feltétel, amely minden laktanyabérleti szerződésben benne van. A feltétel nem a laktanyatulajdonosok ellen irányul, hanem ez azért van kikötve, hogy őrsieink rugalmasan alkalmazkodni tudjanak a mindenkorri megbízton-sági viszonyokhoz, tehát, hogy őrsők felállításra, vagy feloszlására, esetleges áthelyezésére sohase lehessen laktanyabérleti szerződésekben foglalt megkötések folytán lehetetlenné téve. A kincstár a felmondá-sok tekintetében szabad kezelt biztosít magának, de nyugtassa meg az őrsparancsnok az aggodalmaskodó ajánlattevőt, hogy szerződéssze-rinti kötelezettségeinek eleget tevő laktanyatulajdonosnak nem kell félnie attól, hogy a csendőrség e biztosított jogával visszaélne.

Laktanya-bérek.

b) A kincstár laktanyabér gyanánt a helyben szokásos béreket fizeti.

Köztudattá vált ugyanis az a helytelen felfogás, hogy a csendőrségnél „szabványos” bérek vannak. Szabványos bérek nincsenek, csupán alpbérek vannak, tehát meg van határozva az az összeg, amelynél magasabbat a kincstár laktanyabér fejében nem fizet. Természetesen nem arra kell törekedni, hogy ezt a legmagasabbként megállapított bért fizessük a laktanya után, hanem ragaszkodni kell ahhoz, hogy a kincstár a helyben szokásos béreket fizeti laktanyabér gyanánt, mert vidéki (falusi) viszonylatoknál ez feltétlenül — és jelentősen — kevesebb lesz, mint a megállapított alpbér összege. Az alpbér gyalogos őrsöknél: a rendszeresített létszámnak megfelelően minden egyes csendőr után évi 100—120 pengő, míg lovasőrsöknél: évi 140—160 pengő. Ebben az összegben azonban már egy nős lakás bére is benne van, tehát ha egy nős lakást is ajánl fel a tulajdonos a laktanyához, ez nem emeli meg az alpbérek összegét.

Az az őrsparancsnok, aki tárgyalásai folyamán közli az alpbérek összegét az ajánlattevővel, az nem számíthat arra, hogy az ajánlattevő a most már általa is ismert alpbéreknel olcsóbban ajánlja

fel az épületét az őrs céljaira. Szigorúan tilos tehát az ajánlattevőkkel közölni az alpbérek összegét és még kevésbé szabad ezeket az alpbéreket a laktanya évi béreként, mintegy „felajánlani.” A puhatolások során a bérre vonatkozó tárgyalásoknak mindig a helyben szokásos — tehát magánosok által fizetett — bérekből kell kiindulnia s nem az alpbérekéből.

c) A belügyminiszter úr laktanyabérelőleget nem folyósít, csak egészen kivételes, igen indokolt esetekben és kisebb összegben, amennyiben ezt a rendelkezésre álló hitelkeret esetleg megengedi.

Az őrsparancsnok a puhatolás eredményéről szóló jelentéséhez csatolja azoknak az épületeknek az egyszerű — csupán vonalas — vázrajzait, amelyeket kibérlésre alkalmasnak tart.

Az őrs jelentése alapján az osztályparancsnokság intézi a továbbiakat. A felajánlott és az őrs által alkalmasnak tartott épületet az osztály- illetve a szárnyparancsnok — szemle alkalmával, vagy külön kiszállással — megtekinti, amit a bérbevételi eljárás következő mozzanata, a Nyilatkozat beszerzése követ.

A bérleti Nyilatkozat tulajdonképpen nem más, mint az Nyilatkozat, ajánlattevő írásbeli ajánlata. A bérleti Nyilatkozatot esetleg már a felajánlott épületet megtekintő előjáró tiszt is beszerezheti, azonban sok esetben hárulhat ez a kötelezettség az őrsparancsnokra is.

Egy új bérlet kötéséhez szükséges Nyilatkozat mintáját a 10. számú melléklet szemlélteti. Ennek a szemléltetésére annál is inkább szükség van, mert a bérleti Nyilatkozat mintáját a Szárnygazdászati Utasítás 82. számú melléklete tartalmazza és ez az utasítás az őrsökre nincs leadva.

A Nyilatkozat 1. pontjában az ajánlattevő felajánlja épületét az őrs céljaira és feltünteti az épület telexkönyvi adatait, amelyeknek helyességét az őrsnek a községelőjáróság, vagy — ha van az őrs székhelyén járásbíróság — a telexkönyvi hivatalban ellenőrizni kell, még a hatósági záradék kitöltése előtt. Új laktanya kibérlésénél az ajánlattevő sem sorolja fel azokat az általános kötelezettségeket, amelyet vállal, hanem e tekintetben hivatkozik az előző tulajdonossal kötött bérleti szerződés pontjaira és kijelenti, hogy ezeket a pontokat előtte az őrsparancsnok felolvasta és ő (az ajánlattevő) azt magára nézve is kötelezőnek ismeri el. Természetesen, ha az előző bérleti szerződés pontjaiban oly kikötések vannak, amelyek az új bérlettel megszűnnek (pld.: a kincstár felmondási jogának korlátozása), akkor ezekre a pontokra a Nyilatkozatban nem szabad hivatkozni, hanem az eltérő pontokat — Nyilatkozat külön pontjaként — az új megállapodásnak megfelelően kell felvenni.

Első nyilatkozáti pont.

Második
nyilatkozati
pont.

A Nyilatkozat 2. pontjában (esetleg betűsoros alpontok alatt) kell felvenni mindazokat a kötelezettségeket, amelyeket az ajánlattevő — a régi bérleti szerződéstől eltérőleg — vállal. Itt kell feltüntetni az ajánlattevő esetleges kitöltésén kívül mindazon *átalakítási, tatarozási munkálatokat* — részletesen és elkészítési határidőket meghatározva — amelyeknek elvégzésére az ajánlattevő épülettulajdonos vállalkozik.

A Nyilatkozatban a tulajdonos nyilatkozik. Ennek megfelelően *nem* azt kell a Nyilatkozatban leszögezni — mint igen sok őrsparancsnok cselekszi — hogy melyek azok a munkálatok, amelyeknek elvégzése szükséges, hanem azt, hogy melyek azok amelyeket a tulajdonos tényleg vállal is. Tehát például, ha egy helyiség padlózatát ki kell javítani, akkor nem azt kell a Nyilatkozatba beírni, hogy a helyiség padlózatának „kijavitása szükséges”, sem azt, hogy a helyiség padlózata „kijavítandó,” hanem azt, hogy a helyiség padlózatát „kijavítatom”, illetve, — ha többek tulajdona az épület — „kijavítatjuk.”

Az átalakítási, javítási stb. munkálatok elvégzésének legvégső határideje: az új bér időszak első napja előtti nap.

Harmadik
nyilatkozati
pont.

A 3. pontban a tulajdonos elismeri, hogy az általa aláírt Nyilatkozat reá nézve éppen olyan *kötelező erővel bír*, mintha már a bérleti szerződést írta volna alá. Ez igen fontos pontja a Nyilatkozatnak, mert meggátolja azt, hogy az ajánlattevő tulajdonos időközben visszalépjön az ajánlattól, amivel — tekintve, hogy a kincstárnak a régi bérletet fel kellett mondanía, vagy az lejárt — az őrsöt igen nehéz helyzetbe hozhatná. Olyan Nyilatkozatot, amelyet a tulajdonos nem ismert el szerződéserejűnek, jóváhagyás végett fel sem lehet terjeszteni.

Negyedik
nyilatkozati
pont.

A Nyilatkozat 4. pontjában az ajánlattevő tulajdonos megengedi, hogy a kincstár bérleti joga a felajánlott épületre *telekkönyvileg bekebelezhető* legyen. Ez azt jelenti, hogy a bérlet tartama alatt a laktanyabérlet akkor sem mondható fel, ha bármely ok folytán (adásvétel, haláleset stb.) új tulajdonos tulajdonába kerülne az épület.

Az ajánlattevő a Nyilatkozatot két tanú előtt írja alá. Abban az esetben, ha a felajánlott épületnek több telekkönyvi tulajdonosa van, úgy a Nyilatkozatot *valamennyi* tulajdonos írja alá.

A Nyilatkozatot 2 pengős okmánybélyeggel kell ellátni, az okmánybélyeget az ajánlattevő tulajdonos tartozik beszerezni.

Hatósági
záradék.

A Nyilatkozatot ezek után az őrsparancsnok személyesen mutassa be a felajánlott épület szerint illetékes községi (városi) előljárásnál és kérje fel az előljárást a *hatósági záradék* kitöltésére. A Nyilatkozatot csak az, illetve azok írhatják tulaj-

donosként alá, akiket a hatósági záradék tulajdonosoknak feltüntet. Ha több telekkönyvi tulajdonost tüntet fel a hatósági záradék, de a Nyilatkozatot nem írta alá valamennyi, úgy az őrsparancsnok csak az esetben fogadja el ezeket az aláírásokat, ha a többi telekkönyvi tulajdonos okirati felhatalmazást adott az aláíróknak, hogy valóban jogosultak nevükben bérbeadni az épületet. Ezt a felhatalmazást csatolni kell a Nyilatkozathoz.

Ha a bérbevétel építkezéssel jár, úgy a Nyilatkozathoz csatolni kell az építkezésekre, átalakításokra vonatkozó pontos tervrajzot, amelyen az összes átalakítási, építkezési munkálatokat fel kell tüntetni. A rajzokat az ajánlattevő tartozik elkészíteni. Az ajánlattevőknek a Nyilatkozathoz mellékelt tervrajzokat alá kell írni.

A kiállított Nyilatkozatot és mellékleteit az őrs az osztályparancsnoksághoz terjeszti fel. Az osztályparancsnokság értesíteni fogja az ajánlattevőt, hogy a Nyilatkozatát a belügyminiszter úr jóváhagyta-e, vagy nem. Jóváhagyás esetén az osztályparancsnokság gazdasági hivatala megszerkeszti a *bérleti szerződést* s ezt az osztályparancsnokság 2 tanú előtti aláírás és a teljes bér időszakra eső bér 0.6 százalékának megfelelő bélyegilletékekkel való ellátás végett — gyakran az őrs útján — megküldi a tulajdonosnak. A három példányban leadott bérleti szerződés mindhárom példányát alá kell iratni, de csak az egyik példányt kell felbélyegezni, majd az osztályparancsnoksághoz mindhárom példányt vissza kell terjeszteni, a leadott Nyilatkozattal együtt. Az osztályparancsnokság mindig közli az őrssel, hogy milyen értékű okmánybélyeget kell a szerződésre ragasztani.

A bérleti szerződés jóváhagyása után az osztályparancsnokság a szerződés egyik eredeti példányát megküldi a tulajdonosnak és egy másolatit példányt lead az őrsnek. A kincstárra nézve *csak a jóváhagyás után* válik kötelezővé a szerződés.

A régi bérlet meghosszabbításánál az eljárás ugyanez. Ez esetben — ha a bérleti feltételekben változás nem történt — az épület kibérlését a kerületi parancsnokság hagyja jóvá.

A kibérelt épület elfoglalása jegyzőkönyv felvétele mellett történik. Az őrsparancsnok, a laktanyatulajdonos (vagy megbízottja) és két tanú veszi fel a bizottsági jegyzőkönyvet. Az őrsparancsnok alaposan átnézi az egész épületet és ha a tulajdonos a szerződésben vállalt kötelességének nem tett valamiben eleget, azt jegyzőkönyvben fel kell tüntetni. Ha nincs észrevétel, úgy ezt kell a jegyzőkönyvbe felvenni. A jegy-

Szerződés-
kötés.

Laktanyaát-
átvételi
jegyzőkönyv.
Őrsz. kez.
ut. 58. sz.
melléklet.)

zőkönyvben minden helyiséget, mellékhelyiséget stb. — abban a sorrendben, ahogy a szerződésben következnek — fel kell sorolni. A jegyzőkönyvet két példányban kell kiállítani, az egyik példány a tulajdonosnál marad, a másikat az osztályparancsnoksághoz kell felterjeszteni s onnan való leadása után *nem* a laktanya átvételéről szóló jelentés fogalmazványához kell csatolni, hanem a leadott másolati bérleti szerződés mellé. Az átvételi jegyzőkönyv ugyanis fontos okmány, amelyet feltétlenül meg kell ővni az esetleges elkallódásoktól, vagy kiselejtezéstől.

Tatarozások. Bérlet laktanyák tatarozása körül az *őrsparancsnoknak semmiféle rendelkezési joga nincs*. Az őrsparancsnok köteles az osztályparancsnokságnak jelentést tenni, ha javításnak, tatarozásnak a szükségessége merül fel az épületnél, a továbbiakban pedig köteles az osztályparancsnokság utasításaihoz alkalmazkodni.

Helytelen az a felfogás, hogy a bérlet laktanyához tartozó nős lakásban lakó csendőrnek — és ez legtöbbször a nős őrsparancsnok — joga van a nős lakás tatarozása, átalakítása stb. végett önálló tárgyalásokba bocsátkozni a tulajdonossal, sőt a munkálatokat az osztályparancsnokság tudta nélkül el is végeztetni. A nős lakás nem a csendőr önbérlet lakása, hanem a kincstár által bérlet épületnek egyik része, mint az őrsiroda, vagy a legénységi szobák, tehát a nős lakás tatarozására, vagy kibővítésére vonatkozólag az őrsparancsnoknak, illetve a nős lakásban lakó csendőrnek éppen úgy nincs rendelkezési joga, mint ahogy a többi lakrészekre vonatkozólag sincs.

A tulajdonossal szemben támasztott túlzott követelményekkel mindig az ellenkező eredményt érjük el: a tulajdonos anyagilag kimerül, vagy bizalmatlanná válik és még a valóban szükséges tatarozási munkálatok elvégzésétől is elzárkózik. A kincstárnak a bérleti szerződés módot nyújt arra, hogy a szükséges munkálatokat a tulajdonos hozzájárulása nélkül is elvégeztethesse, de nem lehet érdeke a testületnek az, hogy laktanyáink tatarozását kényszerrel vívjuk ki, ha a békés út nincs kizárva. Éppen ezért a tulajdonossal mindig udvariasan, barátságosan tárgyaljon az őrsparancsnok és bizonyos, hogy ez eredményesebb lesz, mint a folytonos hivatalos és fenyegető hang használata.

Ha a bérlet tartama alatt oly helyreállítási munkálat szükségessége merül fel, amelyet a bérleti szerződés értelmében köteles a laktanyatulajdonos elvégeztetni, úgy erről az őrsparancsnok jelentést tesz a legközelebbi szemle alkalmával az osztályparancsnoknak, illetve a szárnyparancsnoknak. A szemlélő előljárók fel fogják kérni a tulajdonost a munkálat elvégzésére. Ha a tulajdonos nem lakik az őrsállomáson, vagy pedig a helyreállítás szükségessége akkor merül fel, amikor az őrsön a közeli jövőben nem várható szemle, úgy a helyreállítási mun-

kálatok szükségességét az őrs az osztályparancsnokságnak bejelenti.

Ha az osztályparancsnokság felkérésére *nem hajlandó* a tulajdonos a valóban szükséges helyreállítási munkálatokat elvégeztetni, akkor végeredményében — de mindig az osztályparancsnokság utasítására — jegyzőkönyvben kell megállapítani a helyreállítások szükségességét. A jegyzőkönyvet felvevő bizottság tagjai: a laktanyaparancsnok, két szakértő (helybeli iparosok) és a laktanyatulajdonos, vagy meghatalmazottja. Ha a laktanyatulajdonos *nem hajlandó* a bizottságban résztvenni, akkor az őrsparancsnok a községi előljárástól kérje egy tisztviselőnek a bizottságba való kiküldését. A jegyzőkönyvet felvétele után az osztályparancsnoksághoz kell felterjeszteni.

Az osztályparancsnokság intézkedni fog az iránt, hogy a jegyzőkönyvben felsorolt és *valóban szükséges* munkálatok a laktanyabérterhére végeztessenek el.

A bérletek esetleges felmondását teljes egészében az osztályparancsnokság intézi. A felmondásnál az őrsre az osztályparancsnokság parancsainak végrehajtása sem hárul, mert felmondási „Értesítő”-t az osztályparancsnokság nem az őrs, hanem a helyhatóság útján küldi meg a tulajdonosnak és a tulajdonos az „Értesítő” átvételét elismerő „Átvételi elismervény”-t szintén nem az őrs, hanem posta, vagy a hatósági kézbesítő útján juttatja vissza az osztályparancsnokságnak.

Az nincs kizárva, hogy a felmondással kapcsolatban az osztályparancsnokság utasítani fogja az őrsöt annak a megállapítására, hogy a tulajdonos hol tartózkodik. A megállapítást az őrs lelkiismeretesen hajtja végre, mert gyakran ezen fordul meg a felmondás eredményessége.

A tulajdonosváltozást, vagy a tulajdonos halálát az őrs azonnal jelentse az osztályparancsnokságnak.

3.

Kémények és ürgödrök tisztogatási költségei.

Bérlet laktanyák kéményeit a szerződés alapján a laktanyatulajdonos tartozik tisztíttatni. *Kincstári laktanyák* kéménysepréti díjait — a kéményseprőmesternek az őrs által felterjesztett nyugtája alapján — a gazdasági hivatal számolja el a javadalmazás terhére.

Bérlet laktanyák illemhelyeinek ürgödreit a szerződés értelmében a laktanyatulajdonos tartozik a szükségnek megfelelően tisztíttatni. *Kincstári laktanyák* ürgödörtisztogatásának

szükségességét az osztályparancsnokságnak kell bejelenteni. Csatolni kell a jelentéshez a tisztogatás szükségessége tárgyában felvett bizottsági jegyzőkönyvet (a bizottság tagjai: az őrsparancsnok és 2 beosztott csendőr), a tisztogatásra vállalkozó egyén árajánlatát, amelyet a helyhatósággal kell záradékoltatni az ár jutányosságára nézve. Engedélyezés után a tisztogatási költséget a gazdasági hivatal fogja elszámolni a javadalmazás terhére a vállalkozó nyugtája alapján.

Kályhák, füstcsövek, takaréktűzhelyek stb. tisztítási költségeit az fedezi, aki ezeket használja, tehát: a közzgazdálkodás, illetve a nősök.

4.

Kincstári tárgyak nyilvántartása.

Az őrszlaktanyában lévő berendezési cikkeket, tárgyakat, eszközöket, továbbá a szolgálati könyveket, a tartalék- és közös cikkeket darabszám szerint nyilván kell tartani. Ezeknek a nyilvántartására szolgálnak az őrsökön: a kincstári tárgyakról vezetett *leltárak*.

Az őrsökön két leltár van, amelyekben kincstári tárgyakat tartunk nyilván. Ezek:

a) Leltár a csendőrlégénységi, irodai, konyhai, fogdai, istállói és egyéb berendezési eszközökről, valamint a gazdasági átalányból beszerzett tárgyakról.

Ezt a leltárt rövidítve *berendezési leltárnak* nevezzük.

b) Leltár a m. kir. csendőrség számára rendszeresített honvédségi és csendőrségi könyvekről.

Röviden: *szolgálati könyvek leltára*.

Berendezési leltár. A berendezési leltárban kell nyilvántartani a berendezési cikkeken kívül még az őrsre leadott tartalék- és közös cikkeket (tartalék kézbilincs, füzőlánc, sebkötöző csomag, tartalék-töltények, töltényrakasz, hátibőrönd, járőrvezetői jelvény, puska-törőlbót, csövizsgálótűkör). Ugyanebben a leltárban — de külön csoportosítva — tartjuk nyilván a *gazdasági átalányból beszerzett tárgyakat* is.

Szolgálati könyvek leltára. A szolgálati könyvek leltárában az őrsre leadott szolgálati könyveket és a javadalmazás terhére beszerzett tansegédleteket, valamint a bekötött Csendőrségi Közlönyöket tartjuk nyilván.

A kincstári tárgyak nyilvántartására szolgáló leltárakat a költségvetési év végével — *minden év június 30-án* — fel kell terjeszteni a gazdasági hivatalhoz ellenőrzés végett. A gazda-

sági hivatal a leltárakat átvizsgálás után — esetleges észrevételeivel — visszaadja az őrsnek.

Van még a fenti kincstári leltárakon kívül egy leltár az őrsön és ez a *közzgazdálkodás tulajdonát képező tárgyakról és eszközökről vezetett leltár*, amelyben — mint elnevezése is mutatja — a közzgazdálkodás tulajdonát képező tárgyakat kell nyilvántartani. Ez nem kincstári leltár, a gazdasági hivatal ellenőrzése alá nem tartozik, tehát ezt nem is kell költségvetési év végével a gazdasági hivatalhoz felterjeszteni. Vezetésére a Cs. 20. jelzetű közzgazdálkodási Határozványok adnak útmutatást.

A kincstári — tehát a berendezési és a szolgálati könyvekről vezetett — leltáraknak a vezetése a következőképpen történik az őrsökön:

A kincstári leltárakat a költségvetési év elejétől — minden év július 1-től — kezdve a költségvetési év végéig — június 30-ig — kell folytatólagosan vezetni. Rendes körülmények között csak a költségvetési év végén, míg a költségvetési év közben csak őrsátadások alkalmával kell a leltárakat lezárni.

Az őrsökön nincsenek külön bevételi és külön kiadási leltárak, tehát úgy a bevételi, mint a kiadási tételeket egy leltárba vezetjük be. Éppen ezért pontosan be kell tartani a leltárvezetés szabályait, mert különben szövevényessé válik a máskülönbben igen egyszerű nyilvántartás, ami nemcsak az ellenőrzést és az esetleges őrsátadást, hanem a mindenkori álladék meglétének megállapítását is megnehezíti.

Ha megjegyezzük azt, hogy az „Összesen” rovatot mikor kell a leltárban kimutatni, akkor már tisztában is vagyunk a leltárvezetéssel.

Az álladékot feltüntető „Összesen” rovatot nem kell minden tétel után kimutatni, hanem csak akkor, ha egy bevételi tétel után egy kiadási, vagy egy kiadási tétel után egy bevételi tétel bevezetése következik. *Egyenmű* — tehát több bevételi, vagy több kiadási — tételek után csak a *legközelebbi különmű* tétel bevezetése előtt kell az „Összesen” rovatot kimutatni.

Leltárak lezárásánál a keltet és a neveket nem szabad a rovatok közé írni, mert ennek a beírására — a leltár jobboldalán — külön rovat szolgál.

Ha egy kincstári leltár betelne az őrsön, akkor a betelt leltárban szereplő álladékot vezessük át egy új leltárba és úgy a betelt, mint az új leltárt terjesszük fel a gazdasági hivatalhoz a helyes átvezetés ellenőrzése végett.

Egy őrs berendezési leltárának vezetését és lezárását a 11. **11. számú melléklet.** számú melléklet szemlélteti. A szolgálati könyvek leltárának vezetése és lezárása ehhez hasonlóan történik.

Leltárak vezetése.

Leltárak lezárása.

Berendezési tárgyak javítása, selejtezése és pótlása. (Elegendés.)

Az őrök laktanyaberendezési tárgyainak javítását, pótlását, esetleg pótlás nélküli kisejtezését jegyzőkönyvvel kell kérnie az őrnek. Ezt az eljárást nevezzük „*elengedés*”-nek és az e tárgyban felvett jegyzőkönyvet „*elengedési*” *jegyzőkönyvnek*.

Az összes berendezési tárgyak utánpótlásáról a javadalmazás gondoskodik, kivéve a konyhafelszerelési tárgyakat, mert ezek utánpótlása a jelenleg érvényben lévő Cs.—20. jelzetű közigazgatási Határozványok 4. §-ában foglaltak alapján a közigazgatás terhére történik.

egyzőkönyv. A berendezési tárgyak utánpótlására, javítására, illetve kisejtezésére vonatkozó bizottsági jegyzőkönyvet a tavaszi *szárnyparancsnoki szemle* alkalmával kell felvenni. A jegyzőkönyvet felvevő bizottság tagjai a szárnyparancsnok, az őrparancsnok és az őrre beosztott egyik csendőr lesznek. A jegyzőkönyvben tárgyalni kell:

a) azokat a cikkeket, melyek a rendes és hosszú ideig tartó használatban tönkrementek és *pótlásuk* szükséges;

b) azokat, amelyek megrongálódtak, de *javítással még helyreállíthatók* és végül

c) azokat a cikkeket, amelyek a rendes használatban tönkrementek, de sem javításuk, sem a kincstár terhére való *pótlásuk nem szükséges*. Itt kell felvenni a kincstári eredetű konyhafelszerelési tárgyakat is.

Árajánlatok. A pótlást és javítást igénylő cikkekről helybeli vállalkozóktól beszerzett *árajánlatokat* kell csatolni a jegyzőkönyvhöz és az árajánlatokat költségkimutatásba kell foglalni. Szakmanként legalább három vállalkozót szólítson fel az őrparancsnok ajánlattételre. Nem kell csatolni azonban árajánlatot azokról a cikkekről, amelyek pótlást igényelnek ugyan, de központilag lesznek beszerezve (ágyak, ágyneműek, mosdótálak, laktanyacímablak).

Az elengedési jegyzőkönyvet az őr a gazdasági hivatalhoz terjeszti fel a Beadványok Lajstromában előírt határidőre.

A továbbiakra vonatkozólag az osztályparancsnokság intézkedik és az őröt értesíteni fogja arról, hogy a tárgyak pótlása, javítása, vagy kisejtezése engedélyeztetett-e. Igenlő esetben részletes utasítást fog adni az őrnek a munkálatok elvégzése-

tésére, illetve az elengedett cikkeknek a leltárból való leírására és a pótoltt cikkek leltári nyilvántartásbavételére vonatkozólag.

Azokat a cikkeket, amelyek hasznavehetetleneknek lettek minősítve, az őr — az osztályparancsnokság parancsa szerint — vagy a gazdasági hivatalhoz szállítja be, vagy az őrállomáson értékesíti. Az őrállomáson való értékesítés történhetik *alku* útján, vagy *árverés* útján.

Az őr kérelmére az osztályparancsnokság megengedheti, hogy egyes hasznavehetetlennek minősített — és csekély értékű — cikkeket az őr belgazdászati célokra felhasználhasson.

Abban az esetben, ha valamelyik laktanyaberendezési cikknek a pótlása, illetve javítása olyan *sürgős*, hogy azzal a rendes évi elengedési jegyzőkönyv megszerkesztéséig várni nem lehet, úgy a hasznavehetetlenné válás tárgyában a bizottsági jegyzőkönyvet soron kívül kell az őrön megszerkeszteni és a gazdasági hivatalhoz felterjeszteni. Ilyen esetekben a jegyzőkönyvet a szárnyparancsnok *nem* fogja aláírni, hanem csak az őrparancsnok és az őrre beosztott 2 csendőr.

A soron kívüli javítás, illetve pótlás kérelmének csak valóban indokolt esetekben lehet helye. Ilyen eset — például — az, amikor az őr faliórája elromlik.

Egy őr rendes tavaszi elengedési jegyzőkönyvének összeállításához támpontul szolgálhat a 12. számú melléklet.

12. számú melléklet.

6.

Fegyverzet, szerelvény és lőszer pótlása.

A fegyverzeti, szerelvényi és lőszercikkeket a gazdasági hivatal adja ki a csendőrnek első felszerelése alkalmával és a cikkeket bevezeti a felszerelő *Ruha- és fegyverzeti könyvecskéjébe*. Az őrökön a fegyverzeti, szerelvényi és lőszercikkek nyilvántartására tehát — tartalékcikkek kivételével — *nem* leltárak, hanem az őr legénységének a Ruha- és fegyverzeti könyvecskéi szolgálnak.

Harcképtelenné vált, illetve elhasznált cikkeket a gazdasági hivatal pótolja az őr kérelmére.

Fegyverzeti cikkek pótlásánál a *fegyverzeti cikkel együtt* *fegyverzet fel terjeszteni a Ruha- és fegyverzeti könyvecskét* is, a fegyverzeti cikk régi számozásának törlése és az új szám bevezetése végett.

A puská törését az osztályparancsnokság — pótlás után — mindig kivizsgálhatja.

Sürgős pótlások.

Az esetben, ha olyan puskaalkatrész pótlása szükséges, amelyet az őrs is behelyezhet a puskába (ütörűgő, ütőszeg, adogatórűgő, tám-rűgő, tartórűgő), akkor a puskát felterjeszteni nem kell, csupán a használhatatlanná vált alkatrészt kell felterjeszteni a *kerület székhelyén* állomásozó osztály gazdasági hivatalhoz.

Szerelvény.

Szerelvényi cikk pótlásánál a Ruha- és fegyverzeti könyvecskét felterjeszteni nem kell. Amennyiben ennek nincs akadálya, úgy a szerelvényi cikket az őrs egyik beosztottjával is be lehet küldeni a gazdasági hivatalhoz pótlás végett, de csak az esetben, ha ez *alkalmilag* jelenik meg az osztályparancsnokság székhelyén. Ilyen célból átalányozott utazásra jogosító menetlevelet kiállítani nem szabad.

A cikkeket egyébként postán kell eljuttatni a gazdasági hivatalhoz. A portóköltség a javadalmazást terheli.

Szerelvényvizsgánál észlelt kisebb hibáknak házilág való kijavítása iránt azonnal intézkedjen az őrsparancsnok.

Lőszer.

Fegyverhasználatoknál elhasznált táskalőszert az őrsparancsnok azonnal pótolja a tartaléklőszerből és a tartaléklőszer pótlását kérje a gazdasági hivataltól.

Céllövészeteknél elhasznált lőszert a szárnyparancsnokság pótolja.

III. Rész.

Ruhagazdálkodás.

Alapfogalmak.

Tömegrendszernek nevezzük azt a módot, mellyel a csendőrlégénységnek ruházattal és lábbelivel való ellátása történik.

A tömegrendszernek más ruhaellátási rendszerekkel szemben legkimagaslóbb előnye az, hogy a ruházattal való takarékoskodás nem csupán kincstári érdek, hanem érdeke a ruházati cikk viselőjének is.

A tömegrendszer kötelékébe tartozik minden ténylegesen szolgáló légénységi állományú csendőr egyén, akiket *tömegtulajdonosoknak* nevezünk.

Ruházattal és lábbelivel való ellátás lebonyolítását a budapesti csendőrségi anyagraktár parancsnokság intézi, míg az ezzel kapcsolatos pénzügyi műveletek a budapesti központi gazdasági hivatal hatáskörébe tartoznak. A központi gazdasági hivatal kezeli a *tömegpénztárt*, mely két részből áll:

1. *összesített tömegből*, és
2. *általános tömegből*.

Az összesített tömegben az összes tömegtulajdonosoknak a tömegrendszerrel kapcsolatos összes pénzjárandóságai bennfoglaltatnak, míg az általános tömeg a tömegrendszer általános bevételéből adódik össze. (Pld. az összesített tömeg kamatai, az eladott selejt cikkek ára, stb.) Ha egy vállalathoz hasonlítjuk a tömegrendszert, akkor a cikkek beszerzéséből felmerülő költségek fedezése az összesített tömeg rendeltetése, míg a beszerzett cikkek szállításából, csomagolásából, raktározásából (felmerülő — tehát üzemi — költségek fedezésére az általános tömeg szolgál.

A tömegtulajdonos *tömegilletménye* két részből áll:

1. *első tömegbetétből*,
2. *havi tömegátalányból*.

Az első tömegbetét rendeltetése: felszerelés alkalmával Kiszabatok.

kiadott tömegbéli cikkek beszerzése, összege: lovasok részére: 220 P, gyalogosok részére 185 P.

A havi tömegátalány rendeltetése: a tömegbéli cikkek utánpótlásából felmerülő költségek fedezése. Kimérete: havi 7 P 50 fillér.

Tömegtartozás és kövétel.

Ha a tömegilletmény összege *kisebb*, mint az egyén részére kiszolgáltatott tömegbéli cikkek ára, akkor tömegtartozás keletkezik. Az egyén helyes gazdálkodásán alapszik a tömegrendszer életképessége, tehát tömegtartozás keletkezését meg kell akadályozni. Erre elsősorban az őrsparancsnok hivatott, akinek módja és alkalma van alárendeltjeinek ruhagazdálkodását állandóan ellenőrizni és azt helyes irányban befolyásolni. Az egyén ruhagazdálkodása akkor helyes, ha a tömegilletmény összege *nagyobb*, mint a részére kiszolgáltatott tömegbéli cikkek ára. Ekkor tömegkövetelés keletkezik. Ha a tömegkövetelés meghaladja az egy évi tömegátalány kétszeresét, akkor az ezen felül maradó *tömegtöbblet* a tömegtulajdonos kezéhez fizethető.

A tömegtöbblet kifizetése jelenleg — ideiglenesen — szünetel.

A *tömegvagyon* a tömegkövetelés és a ruházat *becsértékének* együttes összege.

A tömegvagyonat a testületből való végleges megvásárlások kezéhez kapja a tömegtulajdonos, azonban csak az esetben, ha a testületnél legalább 5 esztendő megszakítás nélkül szolgált és önhibáján kívül került fogyatékbá.

Elhalt tömegtulajdonosok tömegvagyonát — tekintet nélkül a szolgálati időre — a törvényes örökösök fogják megkapni, ha az elhalt véglegesítve volt, tehát legalább csendőri rendfokozatban szolgált.

A tömegbéli cikkek a tömegtulajdonosoknak csak *feltétele*s tulajdonát képezik.

Méretnagyságok és méretvétel.

A tömegbéli cikkek közül *testméret* szerint készülnek:

1. köpeny,
2. mente,
3. ujjasvállgallér,
4. zubbony,
5. nadrág.

Nagyság szerint:

1. kalap (52-től 60-ig),

2. sapka (52-től 60-ig),
3. ing (1-től 4-ig),
4. alsónadrág (1-től 4-ig),
5. kesztyű (bőr: $7\frac{1}{2}$ — $9\frac{1}{2}$ -ig, kötött: 10-től 12-ig),
6. lábbeli (39-től 48-ig).

A testméretek és nagyság számok a tömegtulajdonosnál (a ruha és fegyverzeti könyvecskében) vannak nyilvántartva. Ezenkívül a testméretekéről még a tömegbéli ruházat elkészítésével megbízott szabómester is vezet egy nyilvántartási jegyzéket.

Ha a tömegtulajdonos testméreteiben változás (elhízás, vagy lesóványodás) állana be, úgy ezt az őrsparancsnok azonnal jelentse a szakaszparancsnoknak. A méretek helyesbitése iránt — a szakaszparancsnok jelentése alapján — a gazdasági hivatal fog intézkedni.

Mivel a testméretek változásánál az új méretet is jelenteni kell, ezért az őrsparancsnoknak ismernie kell a méretvételt. A testméretekét mindig centiméterekben kell megadni.

A méretvételhez a 13. számú melléklet nyújt útmutatást.

13. számú melléklet.

Tömegkönyv, a Ruha- és fegyverzeti könyvecské.

A tömegkönyv és a ruha- és fegyverzeti könyvecské célja: a tömegbéli cikkek nyilvántartása, valamint a tömegtulajdonos és az előjárók tájékoztatása a beosztottak tömeggazdálkodásáról.

Az első felszerelés alkalmával kiadott cikkeket a gazdasági hivatal úgy a tömegkönyvbe, mint a ruha- és fegyverzeti könyvecskébe bevezeti.

A ruházat utánpótlásánál (előirányzott cikkek leadásakor) a tömegkönyvbe a gazdasági hivatal, míg a ruha- és fegyverzeti könyvecskébe az őrsparancsnok vezeti be a leadott cikkeket.

A tömegkönyveket a gazdasági hivatal kezeli és őrzi.

A ruha- és fegyverzeti könyvecskét az őrs kezeli és őrzi.

Ideiglenesen vezényelt tömegtulajdonos ruha- és fegyverzeti könyvecskéje — ha a vezénylés 10 napnál rövidebb ideig tart — anyaőrsén marad. Ellenkező esetben a vezényelt magával viszi.

Tartósan vezényelt tömegtulajdonos ruha- és fegyverzeti

könyvecskéjét az az őr kezeli és őrzi, ahová az illető vezényelve van.

A gazdasági hivatal a tömegkönyvbe bevezeti a tömegtulajdonos tömege javára irandó bevételeket, valamint a tömegét terhelő kiadásokat is és a tömegkönyvben a *tömegfélévek* végén kimutatja a tömegkövetelést vagy a tömegtartozást.

Ez a lezárás.

A tömegfélévek a rendes naptári félélékkel esnek össze.

Tömeg-
könyvek
kiküldése.

Lezárás után a gazdasági hivatal kiküldi a tömegkönyveket az őrökre. A tömegtulajdonosok átnézik a lezárást és — ha azt helyesnek találják — két tanú előtt aláírják. (Ha valami eltérés mutatkozna, úgy az őr a tömegkönyvek felterjesztésekor jelenti a gazdasági hivatalnak.) Az őrparancsnok a tömegkönyvekből a félévi tömegkövetelés, illetve tömegtartozás adatait pontosan beírja az őrön levő ruha- és fegyverzeti könyvecskék ú. n. *tömegvagyon kimutatásának* megfelelő rovatába. Ezután a leadott tömegkönyveket a gazdasági hivatalnak visszaterjeszti.

Az előirányzás.

Az előirányzással a tömegrendszer módot nyújt arra, hogy a tömegtulajdonos elhasznált tömegbeli cikkeinek pótlását kérje.

Időpont.

Előirányzás az őrökön évente kétszer történik: április és október hónapban. Az előirányzatokat úgy kell a szakaszparancsnok útján felterjeszteni, hogy azok *április, illetve október 15-ig* a gazdasági hivatalhoz beérkezzenek.

Az előirányzás mindig a következő félévre vonatkozik, tehát áprilisban a kifejezetten téli cikkeket (mente, köpeny, gyapoting, gyapot alsónadrág, téli kötött kesztyű és fehér bőrkesztyű), míg októberben a kifejezetten nyári cikkeket (szövetruha, ujjas vállgallér, nyári kötött kesztyű) kell előirányozni. A posztóruházatot októberben is, áprilisban is elő lehet irányozni.

Az előirányzás az őrökön a következőképpen történik:

Az őrspa-
rancsnok
kötelmei.

Az őrparancsnok kiosztja az előirányzati űrlapokat. A beosztottak jelentik az őrparancsnoknak, hogy mily cikkeket szándékoznak előirányozni. Az őrparancsnok először arról győződik meg, hogy az előirányozni szándékolt cikkekre az illetőnek valóban szüksége van-e s ha igen, úgy a ruha- és fegyverzeti

könyvecske „Tömegvagyon kimutatása”-ból megállapítja, hogy a tömegkövetelés fedezi-e a cikk, illetve a cikkek beszerzési árát. A „Tömegvagyon kimutatás”-ban feltüntetett legutóbbi félévi tömegköveteléshez, illetve tartozáshoz azonban még hozzá kell számítani az előirányzati időszak végéig esedékes tömegátalányt is.

Ha a tömegtulajdonosnak az előirányzandó tömegbeli cikkekre szüksége van és előirányzás esetén tömegtartozás sem keletkezik, akkor az őrparancsnok a cikkek előirányzását megengedi.

Ellenkező esetben a legkevésbé szükséges cikkeket törli úgy, hogy a tömegkövetelés összegét az előirányzott cikkek ára túl ne lépje. Az őrparancsnoknak előirányzás alkalmával egyrészt arra kell ügyelni, hogy beosztottjainál tömegtartozások ne keletkezzenek, másrészt azonban szigorúan ügyelni kell arra is, hogy minden beosztottja kifogástalan ruházattal rendelkezzen. Tehát abban az esetben, ha a tömegtulajdonosnak tömegtartozása dacára *feltétlen* szüksége van az előirányzandó cikkekre, úgy az őrparancsnok az előirányzást engedje meg és jelentse az osztályparancsnokságnak, hogy mi tette szükségessé az előirányzást.

Külön előirányzati űrlapra kell felvenni a felsőruházatot (köpeny, zubbony, nadrágok, ujjasvállgallér) és külön űrlapra az egyéb tömegbeli cikkeket. Az előirányzatról fogalmazványi példányt kell szerkeszteni és ezenkívül minden egyes csendőrt előirányzatának nyolcadrét papírra írt *kivonatával* is el kell látni, hogy áthelyezése estén új őrparancsnoka az előirányzatról tájékozva legyen. Ezt a kivonatot a ruha- és fegyverzeti könyvecskében kell tartani.

Szakaszparancsnoki székhelyeken az előirányzás a szakaszparancsnok felügyelete alatt történik.

Tömegbeli cikkek átvétele,

A tömegbeli cikkek az őrökre zsákokba csomagolva, postai úton jutnak el.

A felsőruházati cikkeket a vállalkozó szabómester, az egyéb tömegbeli cikkeket pedig a gazdasági hivatal küldi ki az őrnek.

A postán a tömegbeli cikkeket tartalmazó csomagot az

őrsparancsnokból és egy csendőrből álló bizottság veszi át. Ha az érkező csomag sérült volna, úgy azt a bizottság még a postán felbontja és a hiányokról jegyzőkönyvet vesz fel. A jegyzőkönyvet, — melyet a jelenlevő postahivatalnok is aláír — a gazdasági hivatalhoz kell felterjeszteni.

Ha a csomag nem sérült, de az őrsön való felbontás után abból — a csatolt előirányzatokon feltüntetett — valamelyik cikk mégis hiányozna, úgy erről is jegyzőkönyvet vesz fel a bizottság és ezt szintén a gazdasági hivatalhoz terjeszti fel.

Ha a cikkek hiánytalanul érkeztek meg az őrsre, akkor az előirányozó tömegtulajdonosok a cikkeket az őrsparancsnok jelenlétében felpróbálják és — ha azok kifogástalanok — az előirányzat átvételi rovatában elismerik a kifogástalan átvételt. Az előirányzatokat a gazdasági hivatalhoz kell felterjeszteni. Ha a ruházati cikkeknél kifogás merülne fel, úgy az előirányzat átvételi rovatába (esetleg külön ívre) be kell írni a hibát és a cikket az előirányzattal együtt a vállalkozó szabómesternek közvetlenül visszaküldeni. Egyidejűleg azonban ezt az illetékes osztály gazdasági hivatalnak jelenteni kell.

Az első visszaküldésből felmerülő postai szállítási költséget az általános tömeg viseli, de ha másodszor is vissza kell küldeni a vállalkozónak a ruházati cikket, úgy a csomagot már a vállalkozó terhére (utánvétellel) kell feladni.

Ideiglenes vezénylés esetén, ha a vezénylés 3—4 héten belül véget ér, úgy az őrs a megküldött ruházatot ne küldje az igénylő vezénylési helyére, hanem várja be az illető bevonulását.

Őrsökről utbaindulók felruházása.

Tartósan vezényeltek — ugyanúgy, mint az *áthelyezettek* összes tömegbeli cikkeiket magukkal viszik.

Hogy az *ideiglenesen vezényelt* csendőrt mely tömegbeli, fegyverzeti, felszerelési és egyéb cikkekkal kell vezénylési helyére utbaindítani, azt a túlololdali táblázat tünteti fel:

Folyószám	Megnevezés	Megjegyzés
1	Teljes díszöltözet (csak egyhónapot meghaladó vezénylésnél).	Télen köpeny is.
2	Kimenő öltözet (társasági sapka, gyalogtishti kard).	Nyáron szövetruha és ujjasvállgallér.
3	Szolgálati öltözet. Köpeny, kalap, tábori sapka.	Télen: börmellény, lovasoknak; mente.
4	Legalább 2 pár lábbeli.	Télen: ebből 1 pár téli csizma.
5	Legalább 3 ing, 3 alsónadrág, 2 hálóing, 6 pár kapca vagy rövidharisnya, 6 zsebkendő, 2 törülköző és 2 asztalkendő.	Télen: meleg alsóruha tetszés szerint.
6	Puska (lovasok: pisztoly is), szurony, szolgálati kard és hozzátartozó szijazat, táskalőszer, fadugós tölteny.	
7	Hátibörönd és járőrtáska (jegyzőkönyvecske, térkép és nyomozókulcs nélkül) köpenyszíjak. Lovasok: lovon járőrfelszerelés. L! 9. Cs. K. 1934. C. „Áttekintés.”	
8	Mosdó és borotválkozó szerek. Fegyverzet, ruha és lábbeli tisztító eszközök. Varrószer. Bádógtáblácskák.	
9	Ruha- és fegyverzeti könyvecske. Tevékenységi napló.	
10	Író-, számoló- és rajzfűzet. Írószerek.	Magánkönyvek tetszés szerint.

Megjegyzés: a) Ha a vezénylés 10 napnál rövidebb ideig tart, csak a 3., 4., 6., 7. és 8. folyószám alatt felsorolt cikkeket, nyáron köpeny helyett ujjasvállgallért és a testen lévőknél kívül csak 1 rend fehérneműt kell elvinni.
b) Különleges szolgálatra történő vezénylésnél a ruházatot és felszerelést külön rendelet szabályozza.

Az ideiglenesen vezényelt az őrsön visszahagyott ruházattól jegyzéket készít és azt átadja az őrsparancsnoknak.

Kórházba menő betegek: 3 pár fehérneműt (ezenkívül ter-

mészetenes hálóinget is), 1 sapkát, 1 zubbonyt, 1 köpenyt, 1 nadrágot, 1 pár csizmát, 1 pár kesztyűt, 1 nyakravalót, 1 járórtáskát visznek.

Szabadságoltak: 1 rend használható ruhát visznek magukkal. A többi cikkeiket az őrsparancsnoknak adják át jegyzék alapján.

Fogházba átadott csendőröknek az őrsparancsnok a leg-
használtabb ruházati cikkeket adja át, ugyanolyan mennyiség-
ben, mint a kórházba átadottaknál. A többi tömegbeli cikkeket
jegyzék alapján az őrsparancsnok veszi át.

Elhaltak tömegbeli cikkei.

Elhalt egyénen 1 zubbony, 1 nadrág, 1 ing, 1 alsónadrág
meghagyható és ezek a cikkeket az elhalttal együtt eltemethetők.

Az őrs az elhalt fennmaradó tömegbeli kincstári és magán-
tárgyait a ruha és fegyverzeti könyvecskével együtt az illetékes
osztály gazdasági hivatalhoz beszállítja.

Ha az elhalálozás a kórházban történt volna, úgy a kórház
székhelyén levő őrs tartozik gondoskodni az elhalt kórházban
maradt tárgyainak a gazdasági hivatalhoz való beszállításáról.

Ha pedig a kórház székhelyén nem volna őrs, úgy az anya-
őrs keresi meg a kórházat a visszamaradt tárgyaknak a gazda-
sági hivatalhoz való beszállítása végett.

Vezényeltek, kórházban levők és elhaltak tömegbeli cikkeinek
pótlásának küldésével kapcsolatos szállítási költségeket a *javadal-*
mazás viseli.

Becsült cikkeket rendeltetése.

A ruházat utánpótlása új cikkeket történik és az osztály
gazdasági hivatalok raktáraiban tárolt *becsült* (tehát használt)
tömegbeli cikkeket nem az a rendeltetése, hogy abból a már
őrsökre beosztott tömegtulajdonosok szükségletét pótoljuk,
hanem az, hogy abból a próbacsendőröket ruházzuk fel első fel-
szerelésük alkalmával.

Igényelhető
becsült
cikkeket.

Az őrsökre már beosztott legénység a tömege terhére csak
az alábbi esetekben tarthat igényt becsült tömegbeli cikkekre,
amennyiben a gazdasági hivatal raktárában megfelelő feles-
készlet áll rendelkezésre:

1. Ha egy csendőrt őrmesterré léptetnek elő, úgy igényelhet
a raktári becsült készletből altiszti kardbojtot.
2. Ha egy próbacsendőrt csendőrré léptetnek elő, úgy igé-

nyelhet szövetrohát és ujjasvállgallért, ha ez még nem adatott
volna ki.

3. Lovasítás, vagy gyalogosítás alkalmával ugyancsak igé-
nyelhetők a szükséges cikkeket (egy darab mente is).

4. Börmellény kiselejtítése esetén igényelhető bármely le-
génységi egyén részére egy darab börmellény.

A tanalosztályoknál kiképzés alatt álló próbacsendőrök részére
is igényelhető csizmafejelési anyag és féltalp.

Leszerelők utbaindítása.

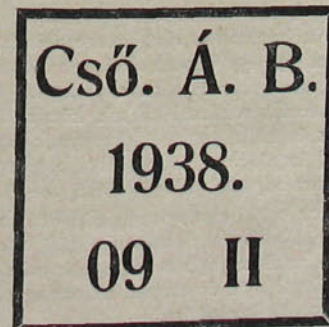
A testületből bármi okból kifolyólag fogyatékbba kerülő
egyének — leszerelés végett — az osztályparancsnoksághoz
való utbaindítására az őrs mindig parancsot fog kapni.

Az őrsparancsnok a kapott parancsot a leszerelővel közölje
és egyúttal határozza meg azt az időpontot, mikor a leszerelő
tömegbeli és fegyverzeti cikkeket számba fogja venni.

A számbavételnél az őrsparancsnok ne csak arra ügyeljen,
hogy a cikkeket a ruha- és fegyverzeti könyvecskében levő darab-
számok szerint tényleg meglegyenek, hanem arra is, hogy a le-
szerelő valóban a *saját* tömegbeli cikkeket szállítsa be a gazdasági
hivatalhoz s ne történhessen meg, hogy a jobb állapotban levő
cikkeket az őrsön kicseréli.

Hogy a számbavételnél a leszerelő valóban a saját ruháit
mutatja be, azt az őrsparancsnok — a felpróbáláson kívül —
a névszalagokból és a ruha- és fegyverzeti könyvecskékből, az
átvétel keltjének és a ruhadarabon levő bevizsgálási *ruha-*
bélyegző tömegfélévének összehasonlításából is megállapíthatja.
A ruhabélyegző zubbonyon, ujjasvállgalléron és köpenyen a bal
alsó zseb test felé eső külső felületén, menténél a bal belső zseb
belső felületén, nadrágnál a hátsó összehúzó kapocs felett van
elhelyezve.

A ruhabélyegző
alakja:

A legelső sorban lévő római szám jelzi a tömegfélévét!

A cikkeket
számba-
vétele.

A számbavétel után a őrsparancsnok kiválasztja a legrosszabb állapotban levő ruházati cikkeket, azt átadja a leszerelőnek azzal, hogy útbaindulásnál ezeket a cikkeket öltse magára. A többi cikket sajátkezüleg becsomagolja és az őrs pecsétnyomójával sajátkezüleg lepecsételi. Útbaindítás előtt a leszerelő kioktatja, hogy a lepecsételt csomagot csak a gazdasági hivatal bonthatja fel.

A Becslés.

A becslés a leszereléskor beadott tömegbeli cikkek értékének megállapítása. A becslést a gazdasági hivatalnál egy bizottság végzi, mely a gazdasági hivatal főnökből és 2 számvivő tiszt-helyettesből áll.

A leszerelő által leadott tömegbeli cikkeket a bizottság három osztályba sorozza:

I. osztályú becsült cikkek közé csak teljesen új, vagy csak díszben használt, kifogástalan cikkek kerülhetnek;

II. osztályú becsült cikkek közé a kimenőre alkalmas, jó cikkek sorozhatók;

III. osztályú becsült cikkeknek pedig azok a cikkek minősíthetők, melyek jobban használtak, de külszolgálatban még viselhetők.

Azok a hasznavehetetlen cikkek, melyek a becsült cikkek egyik osztályba sem sorolhatók, *selejtnek* lesznek minősítve.

A leszereléskor leadott becsült cikkek megállapított becsértékét a gazdasági hivatal a leszerelő tömegvagyonához hozzáadja.

A becsértékek a Ruhagazdálkodási Utasítás 13. sz. mellékletén kívül a tömegkönyvben is fel vannak sorolva.

Minden tömegvagyonra igényjogosult köteles leszerelése alkalmával *legalább* annyi becsült tömegbeli ruházati cikket beszolgáltatni, mint amennyi egy próbacsendőr első felszereléséhez szükséges (két posztózubbonny és nadrág, egy köpeny, két pár félszárú csizma, három rend fehérnemű, a nem ruházati cikkek pedig teljes mennyiségben). A beszolgáltatott becsült ruházati cikkek közül: 1 vadászkalapnak, 1 posztózubbonnyak és nadrágnak, 1 köpenynek és 1 pár lábbelinek (félszárú csizmának) *legalább* másodosztályú becsértékűnek kell lenni, míg a többi lehet harmadosztályú becsértékű is.

Ha a leszerelő az előírt mennyiségű becsült ruházati cikkeket beszolgáltatni nem tudná, ebben az esetben a még hiányzó ruházati cikkeket a gazdasági hivatal anyagban fogja igényelni, az anyag árát a leszerelő terhére számolja el és csupán az anyag első osztályú becsértékét fogja a leszerelő javára írni.

Selejtezés az őrsökön.

Ha valamely tömegbeli cikk olyan állapotba jut, hogy még javítással sem lehet használható állapotba hozni, azt a cikket az őrsparancsnok — a tulajdonos nevével ellátva — az őrs kamrájában helyezi el és a legközelebbi szárny vagy osztályparancsnoki szemle alkalmával kiselejtezés végett előmutatja.

Az őrsparancsnok különösen ügyeljen arra, hogy a már kiselejtezett, de még le nem szállított cikkeket a legénység, vagy az őrs alkalmazottai tovább ne viseljék.

A selejt cikkeket csak évente egyszer, — az őszi szárnyparancsnoki szemle után — lehet a gazdasági hivatalba beszállítani. A szállítási költség az *általános tömeget* terheli.

Ha az őrsön szolgálatteljesítés közben (pld. ellenszegülés folytán) vagy önhibából tönkre megy egy tömegbeli cikk, úgy ezt az osztályparancsnokságnak kell azonnal bejelenteni. Szolgálatteljesítés közben tönkrement tömegbeli cikk — viseltségének megfelelő — értékét a javadalmazás megtéríti.

Lábbeli elkészítéséből felmerülő költségek.

A kész lábbelin kívül:

1. lábbeli anyag (cipő és csizma);
2. csizmafejelési anyag és
3. féltalp

is előíranyozható. A leadott lábbeli anyagokat az azokat előirányozó tömegtulajdonos tartozik elkészíttetni, de az elkészítésből felmerülő költséget a saját tömege terhére elszámolhatja.

A lábbeli elkészítéséből felmerülő költségek elszámolása úgy történik, hogy a tömegtulajdonos — a lábbeli elkészítése után — a cipéstartól, illetve a csizmadiától a készítési költségek-ről 0.6 %-os bélyegilletékekkel ellátott nyugtát kér, amelyet a helyi hatósággal záradékolatni kell arra vonatkozólag, hogy a lábbelit elkészítő cipész, illetve csizmadia tart-e OTI* köteles alkalmazottat, van-e OTI tartozása és mily összegű ez a tartozás. Az őrsparancsnok igazolja a nyugtán a lábbeli kifogástalan elkészítését és a nyugtát felterjeszti az illetékes osztály gazdasági hivatalhoz. A gazdasági hivatal a készítési költségeket az őrsnek leadja és azt az illető tömegtulajdonos tömege terhére írja.

A féltalp felveréséből felmerülő költséget nem lehet elszámolni.

* Országos Társadalombiztosító Intézet.

1. sz. melléklet.

(L. 12. oldalon.)

Lakbérosztályok.

Az egyes városok és községek a következő lakbérosztályba vannak sorolva:

I. Lakbérosztályba tartozik:

Budapest.

II. Lakbérosztályba tartozik:

Debrecen, Győr, Kaposvár, Miskolc, Pécs, Sopron, Szeged, Szolnok, Szombathely.

III. Lakbérosztályba tartozik:

Eger, Kecskemét, Kispeszt, Komáromújváros, Nyiregyháza, Pest-szenterzsébet, Rákospalota, Sátoraljaújhely, Székesfehérvár, Újpest.

IV. Lakbérosztályba tartozik:

Baja, Balassagyarmat, Békéscsaba, Budafok, Cegléd, Esztergom, Gödöllő, Gyöngyös, Gyula, Hatvan, Hódmezővásárhely, Jászberény, Kalocsa, Keszthely, Makó, Nagykanizsa, Pápa, Salgótarján, Szekszárd, Szentés, Szikszó, Tapolca, Vác, Veszprém, Zalaegerszeg.

V. Lakbérosztályba tartozik:

Alag, Albertfalva, Alsógöd, Balatonfüred, Bánréve, Berettyóújfalu, Békásmegyér, Békés, Celldömölk, Cinkota, Csepel, Csongrád, Csorna, Csurgó, Diósgyőr, Dombóvár, Dunaharaszti, Dunakeszi, Felsőgöd, Helyőcsaba, Kapuvár, Kiskunfélegyháza, Kiskunhalas, Kisvárd, Kőszeg, Magyaróvár, Mátyásföld, Mátészalka, Mezőkövesd, Mezőtúr, Mohács, Moson, Nagykálló, Nagykáta, Nagykőrös, Nyirbátor, Orosháza, Ózd, Pestszentlőrinc, Pestújhely, Putnok, Rákoscса, Rákoshégy, Rákosliget, Rákosszentmihály, Sashalom, Sárospatak, Sárvár, Sásd, Siklós, Siófok, Sopronbánfalva, Soroksár, Szarvas, Szentendre, Szentgotthárd, Szerencs, Szigetvár, Tata, Tiszafüred, Tóváros, Törökszentmiklós, Vasvár.

A VI. lakbérosztályba tartoznak mindazok az állomáshelyek, melyek az I—V. lakbérosztályok egyikébe sem tartoznak.

2. sz. melléklet.

(L. 15. oldalon.)

Önbérelt lakásnak a kincstár rendelkezésre bocsátása tárgyában felvett jegyzőkönyv.

Jegyzőkönyv.

Felvételett Rátóton, 1938. évi január hó 31-én Tóth Imre nős törm. v. önbérelt lakásának a kincstár rendelkezésére bocsátása tárgyában.

Jelenlevők:

Horváth Lajos VI. thts öpk., mint átvevő,
Tóth Imre törm. v., mint átadó,
Fekete Károly, mint bérbeadó.

A bizottság megjelent Tóth Imre törm. v. Rátót, Fő-utca 15. házszám alatti önbérelt lakásán, hogy a lakásátadást, illetve lakásátvételt foganatosítsa. Tóth Imre törm. v. önbérelt lakását 1938. évi január hó 16-án felmondta. A lakástulajdonos a lakás felmondást 1938. évi március hó 1-re elfogadta, amit a jegyzőkönyv aláírásával igazol.

Tóth Imre törm. v. áthelyezése folytán a lakást 1938. évi január hó 31-vel a kincstár rendelkezésére bocsátotta. A lakás havi bére 19 pengő, a havi lakbérilletménye 22 pengő 91 fillér. A felvett lakbérilletmény 3 pengő 91 fillérrel több a fizetett lakbérnél. Tóth Imre törm. v. a lakás bérét 1938. évi január hó 31-ig fizette ki.

A lakás 1 szoba, 1 konyha, 1 előszoba, 1 éléskamra és 1 padlásból áll. A lakás értékesítése végett a kapura hirdetés lett kifüggesztve. A lakás kulcsai Fekete Károly bérbeadónak lettek átadva, hogy a lakás az érdeklődőknek bemutatható legyen.

A jegyzőkönyv felolvasása után észrevételt senki sem tett, a bizottság a jegyzőkönyvet lezárta és aláírta.

Tóth Imre törm. v.
átadó.

Horváth Lajos thts.
átvevő.

Fekete Károly
lakástulajdonos.

3. sz. melléklet.

(L. 20. oldalon.)

Átalányszámlakönyv vezetése.

Tétel	A mellékletek száma	Kelt	T Á R G Y	Bevétel		Kiadás		Maradvány	
				P	f	P	f	P	f
		1938.							
			Áthozat	52	20			52	20
1		III. 1.	Fizetési jegyzék szerint gazdasági átalány március hóra	10	56			62	76
2	1	III. 31.	1937. évfolyambeli Csendőrségi Lapok bekötése			3		59	76
3		III. 31.	Laktanya tisztogatás, ágynemű tisztogatás és laktanya világításért, március hóra a közigazdálkodásnak			4	78	54	98
4		IV. 1.	Fizetési jegyzék szerint gazdasági átalány április hóra	9	76			64	74
5	1	IV. 10.	Az előljáró osztályparancsnokságnak 1938. március 14-én kelt 616 gh. 1938. számú parancsa alapján „Magánjogi ismeretek” című könyvért			2	03	62	71
6	2	IV. 20.	Az előljáró osztályparancsnokságnak 1938. március 30-án kelt 938 gh. 1938. számú parancsa alapján Sáska Lajos osztalósok asztal festéséért			2	40	60	31
7	1	IV. 23.	1 darab postaalátvevő könyvért				52	59	79
8		IV. 30.	Laktanya tisztogatás, ágynemű tisztogatás és laktanya világításért április hóra a közigazdálkodásnak			4	38	55	41
			Összesen:	72	52	17	11		
			A kiadást levonva:	17	11				
			Marad:	55	41				
			Azaz: Ötvenöt pengő 41 fillér.						
			Átdtom: Átvettem: Aczél thts. Edei törm. a						
9		V. 1.	Fizetési jegyzék szerint gazdasági átalány május hóra	8	96			64	37
10		V. 31.	Laktanya tisztogatás, ágynemű tisztogatás és laktanya világításért május hóra a közigazdálkodásnak			7	96	56	41
11		VI. 1.	Fizetési jegyzék szerint gazdasági átalány június hóra	8	96			65	37
12		VI. 30.	Laktanya tisztogatás, ágynemű tisztogatás és laktanya világításért június hóra a közigazdálkodásnak			7	96	57	41
13		VII. 1.	Fizetési jegyzék szerint gazdasági átalány július hóra	8	96			66	37

És így tovább.

Eredeti papírnagyság: 297 × 420 mm, kétfelé hajtva.

5. sz. melléklet.

4. sz. melléklet

M. kir. szombathelyi III. csendőrkerület,

Fizetési

a fenti őrs élelmezési állományába tartozó e

M. kir. szombathelyi III. cs

VETTEM!

Rátót, 1938 évi

3. szám.
1938.

Hogy a fizetési jegyzékben feltüntetett ill

ben tényleg ki lettek fizelve, igazoljuk.

Rátót, 1938. február 1-én.

Tóth III. törm.

Nagy VI. cső.

Eredeti papírnagyság: 420

szórnparancsnok

Eredeti papírnagyság: 297 × 420, vagy 210 × 297 mm.

5. sz. melléklet.

(L. 29. oldalon.)

M. kir. szombathelyi III. számú csendőrkerület.

Rátóli őrs.

Kimutatás

az 1938 évi január hóra kifizetett vezénylési pótdíjakról.

Mellékletszám	Rendfokozat	N É V		A szolgálat		A teljesített szolgálat rövid leírása	Vezénylési pótdíj fejében illetékes				A pénz felvételének elismerése	
		megkezdése	befejezése	nap	óra		p e n g ő					
							össze- sen	a d a g				
1	1	1	2	1	18	3. R. A Táv. kim. 29, 24, 21 és 20. sz. le- portyázta	1		1	20	Tóth Géza 1. őrm.	
2	2						1		1	20	Soós József 1. őrm.	
É s í g y t o v á b b !												
3	3	29	6	30	7	24. R. A III. számú őrzésközpont leportyázta	2		2	40	Tóth Sándor 1. őrm.	
4	4						2		2		Berezsai János cső.	
5	5	29	10	29	22	4. E. A 24. R. járőrt a III. sz. őrzé- sközpontban ülén portyázta	1		1	40	Horváth Lajos VI. 1. thts.	
6	6						1		1		Nagy József III. cső.	
Összesen:							7	20	18	54	80	

azaz Ötvenegy pengő 80 fillér.

Kelt Rátóli, 1938. évi január hó 31 -n.

Horváth VI. thts.
őrsparancsnok.

Láttam és megerősítem:

Kelt ..... 1938. évi ..... hó ..... n.

szárnyparancsnok

Eredeti papírnagyság: 297 x 420, vagy 210 x 297 mm.

(L. 27. oldalon.)

Rátóli őrs.

Jegyzék

1938. évi február havi illetményeiről.

1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5

Horváth thts.
őpk.

1938. évi január hó 29 -n.
1 melléklet.

Horváth VI. thts.
őpk.

594 mm kétfelé hajtva.

VI. 30.	VII. 1.	összesen
7	96	57
8	96	66

És így tovább.

Eredeti papírnagyság: 297 x 420 mm, kétfelé hajtva.

6. sz. melléklet.

(L! 40. oldalon.)

M. kir. Szombathelyi III. csendőrkerület.

Horváth Lajos VI. thtts.

Utazási számadás
a felvett és kiadott utazási költségekről.

Melléklet szám	Az elindulás napja és órája	A bevonulás napja és órája	Nevezetesen	Kilométer	Utazási költség összeg		
					P	f	
3	1938. április hó 5-én 6 h.	1938. április hó 5-én 10 h.	Vasúti díjak	1 drb. III. oszt. egész és 2 drb. 3 oszt. $\frac{1}{4}$ vasúti menetjegy ára fejében Mezőlaktól Rátólig.	104	9	60
				Átköltözködési átalány (3 családi-pótlékat élvező részére).		160	—
			Előfogati és kocsis díjak	9 kello lovas előfogat Magyar-gencstől Mezőlakig. (5 km. levonva) 5000 kg. nagymálha fuvarozása.	5	7	20
			Egyéb költségek	1 kello lovas előfogat a család szállítására Magyar-gencstől Mezőlakig.	10	1	60
			5000 kg. átköltözködési nagymálha szállítási költsége Mezőlaktól Rátólig vasúti fuvarlevél szerint.	104		87	50
Összesen					265	90	
A szombathelyi oszt. gazd. hiv. pénztárából utli előleg fejében felvétellett					160	—	
Egybevetve mutatkozik							
maradvány							
követelés					105	90	

Megjegyzés. A „Kilométer” rovat a gazdasági hivatalnál lesz kitöltve.

Kelt Rátót, 1938 évi április hó 11 -n.

Horváth Lajos VI. thtts.

Eredeti papírnagyság: 210 × 294 mm.

7. sz. melléklet.

(L! 41. oldalon.)

A nyílt rendelet második lapoldala.

(Egy „csendőr” rendfokozatú egyén utazásánál.)

Költségszámla.

A túloldalon feltüntetett utazásból kifolyólag a következő illeték, illetve költségek járnak, ú. m.:

VASÚTI DIJ FEJÉBEN:

1. III. oszt. helyért Mezőlak -tól Szombathely -ig
63 km ..... 3 P 10 f
és vissza ..... 3 P 10 f

GŐZHAJÓ-DÍJ FEJÉBEN:

III. oszt helyért .....-tól .....-ig — P — f
és vissza ..... — P — f

ELŐFOGATI (FUVAR-) KÖLTSÉG FEJÉBEN:

Magyargencs -tól Mezőlak -ig 10 km távolságra 1 P 60 f
és vissza ..... 1 P 60 f

TANUDIJ FEJÉBEN: $\frac{1}{2}$ napra à 3 P 50 f ..... 1 P 75 f

ÖSSZESEN: ..... 11 P 15 f

Magyargencs, 1938. évi április hó 10 n.

P. H.

Bebesi thtts
öpk.

I. A megjelenést és 193... évi ..... hó napján ^{d. e.} ..... óraker
^{d. u.} történt elbocsátását igazolom azzal, hogy a fent feltüntetett ..... P ..... f költség-
összeg a kihallgatott ..... részére kialványoztatott.

....., 193... évi ..... hó ..... n.

P. H.

II. A megállapított ..... P ..... f összeget kifizette.

....., 193... évi ..... hó ..... óraker.

Megjegyzés. A fizetett vasúti, gőzhajói és előfogati (fuvar-) díjak felvétele az
illető pénztárnok (községi elöljáróság) által a Nyílt rendeleten olvashatóan (a címnyomó
alkalmazása mellett) elismertetendő.

Eredeti papírnagyság: 297 × 420 mm kétfelé hajtva.
(Az lv második fele a „Nyugta“.)

8. sz. melléklet.

(L. 45. oldalon.)

M- ktr. szombathelyi III. esendörkerület.15. szám.
1938.Beadványok lajstoma 10. sorszáma.Rátóti örs.**Kimutatás**

1938. január hóban felmerült távbeszélővonalfenntartási, beszélgetési és távirali költségekről.

Mellék- letek száma	Nevezetesen	Pénz- összeg		Jegyzet
		P	f	
9	Távbeszélő vonalfenntartási költség	6	—	
1	Beszélgetési költség	19	80	
2	Távirali költség	1	40	
	Összesen:	27	20	
	<u>Ebből:</u>			
	Magánbeszélgetésre	2	29	
	Marad kifizetendő:	24	91	

Rátót, 1938. január 31.

Horváth VI. thts.
őpk.

Osztály gazdasági hivatalnak

Szombathely.

Eredeti papírnagyság: 297 × 420 mm. kétfelé hajtva.

9. sz. melléklet.

(L. 45. oldalon.)

Nyomtatványok beszerzése.

A javadalmazás terhére kell beszerezni:	sommás jelentéseket, szolgálati lapokat, figyelő lapokat, betűsoros névmutatót a figyelő lapokhoz, tudakozó lapokat, erkölcsi és vagyoni bizonyítványokat,
A gazdasági átalány terhére kell beszerezni:	Iktatókönyvet (általános, bűnügyi és kt.) betűsoros tárgymutatót, szolgálati havifüzet, portyázási áttekintést, jegyzékkönyvecskéket, tárgymutatót az oktató és figyelmeztető parancsokhoz, jegyzéket az őrskönyvtár könyveiről, gyengélkedő könyvét, postafeladó könyvet, kézbesítő könyvet, távbeszélgetések könyvét, szemlejegyzőkönyvet, közigazgatási könyvet, gazdasági átalányszámlakönyvet, gyengélkedő könyvet, őrsleltárakat.
A legénység a saját pénzéből köteles beszerezni:	a tevékenységi naplót.
Az irodaátalányból kell beszerezni:	mindazon előjegyzéseket és nyomtatványokat, amelyeket az utasítások és szabályzatok az örs részére előírnak és itt felsorolva nincsenek.

10. sz. melléklet.

(L.: 53. oldalon.)

2 P
okmány-
bélyeg.

Nyilatkozat.

1. Mely nál fogva alulírott kötelezem magamat, hogy a *Rátót* községben állomásozó m. kir. csendőr őrs elszállásolása céljából *Rátót* község 23. számú telekjegyzőkönyvében A—I. rend. 216/1. helyrajzi és 28. házszám alatt fekvő házas telket, mely 6 szoba, 2 konyha, 2 éleskamra, 2 pince, 2 padlás, 3 árnyékszék, 1 udvar, egy jó ivóvizet tartalmazó kút és 300 négyszögméter térmértékű kertből áll, az itteni csendőrőrsnek elhelyezéseül 1938 évi május hó 1 -től számított 6 azaz hat egymásután következő évre havonta előlegesen fizetendő évi 600, azaz Hatszáz pengő bérösszegért a *rátóti* őrs jelenlegi laktanyája iránt 1933. évi január hó 7 n. Nagy János itteni lakossal kötött és az itteni őrsparancsnok Horváth Lajos VI. tiszthelyettes által az ugyanitteni előjáróság jelenlétében előttem felolvartott bérleti szerződésnek 1-től 15 -ig terjedő pontpaiban foglalt feltételek mellett bérbeadom.

2. Kötelezem magam, hogy legkésőbb 1938. évi április hó 30-ig az 1. pontban felajánlott épületen az alábbi munkálatokat végeztetem el:

a) a mellékelt vázrajz 3. sz. helyiségét mosdóhelyiséggé alakítottam át. E helyiség padlózatát kicementeztettem és — a vázrajz szerint — kifolyó csatornával láttatom el;

b) a mellékelt vázrajz 7. sz. helyiségét a vázrajz szerint — egy téglatal beépítése által — kettérekeszttem és a „böröndös kamra” jelzésű új helyiséget a folyosóra nyíló ajtóval láttatom el;

c) a mellékelt vázrajz 1. sz. helyiségében lévő vaskályhát egy „Pannónia 907” gyártási jelzésű, teljesen új és hazai szénrel való tüzelésre alkalmas töltőkályhával cseréltettem ki;

d) a főkapúra — a mellékelt vázrajz 4. sz. helyiségébe vezető — villanycsengőt szereltek fel.

3. Ezennel elismerem és kinyilatkoztatom, miszerint ezen nyilatkozatomat oly erejűnek tekintem, mintha a bérleti szerződést már aláírtam volna, minélfogva a bérleti szerződés aláírásának általam megtagadása esetén ezen nyilatkozat szerződés gyanánt felhasználható.

4. Megengedem, hogy az 1-ső pontban körülírt 23. telekjegyzőkönyvi és 216/1. helyrajzi számú ingatlanokra a kir. kincstár bérleti joga az 1938. évi május hó 1 től 1944 évi április hó 30 -ig terjedő bérleti időre minden további meghallgatásom nélkül ezen nyilatkozat alapján bekebeleztessek.

5. Ezen nyilatkozat felolvastatván, ajánlattevőnek (anyanyelvén) megmagyaráztatván, általa megértetett és két együttesen jelenlevő tanú előtt aláíratott.

Kelt *Rátót*, 1937. évi szeptember hó 27- n.

Dr. Paál Károly
tanu.

Vitéz Molnár Mihály
bérbeadó.

Kovács Kálmán
tanu.

Matósági záradék.

Hogy *Rátót* község 23. sz. telekjegyzőkönyvben A—I. rend. 216/1. helyrajzi és 28. számú házas telek tényleg vitéz Molnár Mihály bérbeadó nevében áll és hogy az ajánlott bérlet a helyi viszonyokhoz képest jutányos, ezennel hivatalosan igazoltatik.

Kelt *Rátóton*, 1937. évi szeptember hó 27 n.

Bolyky Mihlós
jegyző.

Szuromi István
bíró

Eredeti papírnagyság:
297 X 420 mm kétfelé hajtva.

Utmutatás a leltárak vezetéséhez.

Tétele szám	Kelt	Nevezésesen	I. Egyv. szer. cikkek		II. Közös butorzat és felszerelés														Az átadás, illetve az átvétel elismerése		
			I.		V.		Takaró		Szalmazsák	Lőszórtöltő	vénkos	Lőszór vénkoskáj	Lepedő	Közönséges szék	Vizekorsó nagy	Falióra	Szemlélapát	bádorgóból			
			6 M. rövid írtőből.	Csövizsgáló fűkör	Puska éles. löblény	Ismerőpisztoly éleslöblény	téli	nyári													
Rovatszám	6	7	13	17	8	9	10	12	13	15	22	27	43	50	év	hó	nap	Átadtam	Átvételtem		
Mennyiség	d a r a b																				
1	1937	június hó 30-án maradt	1	1	360	20	6	6	6	6	12	24	7	3	1	1					
2	VI. 14.	Ellennyugta szerint az osztgh.-tól átvéve						1		1		4									
3	X. 10.	Ellennyugta szerint az osztgh.-tól átvéve		1																	
4	XI. 10.	Összesen	1	2	360	20	6	7	6	7	12	28	7	3	1	1					
		Nyugta szerint mint hasznavehetetlen az osztgh.-hoz beszállítva.		1																	
5	XI. 20.	Nyugta szerint mint hasznavehetetlen az osztgh.-hoz beszállítva.						1		1		4									
	1938. VI. 30.	Maradt	1	1	360	20	6	6	6	6	12	24	7	3	1	1	1938	VI.	30.	Ferencz thlts 6rsp.	
		Összesen 1938. augusztus 31.	egy	egy	háromszáz-hatvan	husz	hat	hat	hat	hat	háromszáz	huszonnégy	hét	három	egy	egy	1938	VIII.	31.	Ferencz thlts. Németh thlts.	

É s í g y t o v á b b l

12. sz. melléklet.

(L! 61. oldalon.)

Jegyzőkönyv.

Felvetett Toronyban, 1938. évi március hó 18-án az örs laktanyaberendezési tárgyainak megvizsgáló tárgyában.

Jelenlevők:

Nagyalásnyi Barcza Jenő százados, szárnyparancsnok,
Deli György tiszthelyettes, őrsparancsnok és
Somogyi Sándor törzsmester.

A bizottság tagjai az örs leltári nyilvántartásában levő kincstári berendezési tárgyakat alaposan és részletesen megvizsgálta és megállapította, hogy:

I. 1.) 3 drb. szalmazsák,

2.) 1 drb. lőszórvánkos,

3.) 4 drb. lepedő,

4.) 1 drb. személtapát bádognól,

5.) 1 drb. vízescsőbőr és

6.) 1 drb. moslékos csőbőr a hosszú és rendes használat folytán teljesen hasznavehetetlenné vált és javítással sem hozható használható állapotba.

II. 1 drb. állványos zárható íróasztal jobb fiókjának a zárja nem zár,

2 drb. közönséges székek az összekötő lécei meglazultak,

1 drb. diszruhaláda fedele megrepedezett, miért is ezek a bútorok helyreállítást igényelnek.

Az I. csoport alatt felvett tárgyak közül az 1—3 tétel alattiak pótlást igényelnek, míg a 4—6 tétel alattiak pótlást nem igényelnek.

A jegyzőkönyv felolvasása után észrevételt senki sem tett, a bizottság a jegyzőkönyvet lezárta és aláírta.

Deli György tiszthelyettes
őpk.

Somogyi Sándor törm.

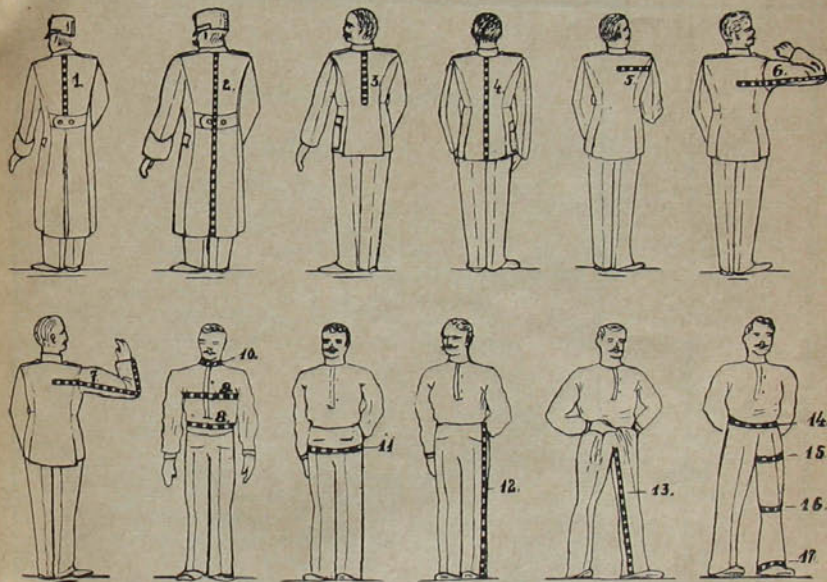
Barcza Jenő százados.
szárnyparancsnok.

Eredeti papírnagyság: 210 × 297 mm.

13. sz. melléklet.

(L! 65. oldalon.)

Méretvétel.

1. Köpeny derékhozsa.
2. Köpeny (és ujjasvállgallér) egész hossza. (Széle a földtől 30 cm-re legyen.)
3. Zubbony derékhozsa.
4. Zubbony egészhossza.
5. Fél hátszélesség (a hát közepétől a jobb ujjvarrásig).
6. Hát közepétől a könyökig.
7. Egész ujjhossz (a hát közepétől a kézcsuklóiig).
8. Hasbőség a medencecsont felett. (Íng, esetleg mellény felé kell mérni.)
9. Mellbőség a hónalj alatt, leeresztett karokkal. (Íng, esetleg mellény felé kell mérni.)

10. Nyakbőség (nyakravaló felé kell mérni.)
11. Legnagyobb farbőség a nadrág felett mérve.
12. Nadrág egészhossza, a medencecsont felett a csizmasarok felső széléig.
13. Az ágazat hossza felhúzott nadrágnál a nyeregközéptől a csizmasarok felső széléig.
14. Csipőbőség a medencecsont felett mérve.
15. Bőség az ágazatnál.
16. Térbőség.
17. Alsó bőség.

Lovaglónadrágoknál a térd alatti, az alsó rész (vádli) és a bokabőség méreteit kell megadni.

Esetleges változások feljegyzésére szánt hely.

A változott rész számjelzése (piros iróval a lap szélre írva)	A lapoldal száma	A változás lényege (Rövid tömör leírása)

TARTALOM

Bevezetés	Oldal
Altalános gazdaságkezelési tudnivalók	3
	4

I. Rész.

Illetmények és járandóságok.

A) Személyi rendszeres illetmények, az órs átalányai és a levonások.

1. Havizsold	6
2. Csendőrségi pótdíj	7
3. Élelmezési pénzátalány	7
4. Családi pótlék	8
5. Személyi pótlék	11
6. Szállásilletmény	11
7. Vitézségi érempótdíj	14
8. Mérsékelt áru dohány	14

Átalányok.

1. Irodai átalány	15
2. Irodavilágítási átalány	16
3. Fűtési átalány	16
4. Gazdasági átalány	17
5. Fogdaátalányok	20
6. Szállítási átalányok	21
7. Hivatalos küldemények szállítása	22
Levonások az illetményekből	22
Fizetési jegyzék szerkesztése	24

B) Esetenkint járó illetmények, esetenként elszámolandó költségek. Igények.

1. Vezénylési pótdíj	27
2. Vezényeltetési pótdíj	29
3. Kísérleti díj	30
4. Szolgálati utazásoknál járó illetmények	30
Ügyködési utazások	35
Költözködési utazások	37
Helybeli átköltözködés	39
Utazási számadások szerkesztése	39
Nyílt rendelet	40
5. Portóköltségek	42
6. Távirati és távbeszélő költségek	42
7. Nyomatványok beszerzési költségei	43
8. Közlönyök és lapok bekötési költségei	43
9. Kórházi ápolásra és gyógykezelésre való igény	44
10. Gyógyszerekre való igény	46

II. Rész.

Elhelyezés. Leltári nyilvántartás. Selejtezések és pótlások.

	Oldal
1. Kincstári laktanyák	48
2. Bérelt laktanyák	50
3. Kémények és ürgödrök tisztogatási költségei	57
4. Kincstári tárgyak nyilvántartása	58
5. Berendezési tárgyak javítása, selejtezése és pótlása	60
6. Fegyverzet, szerelvény és lőszer pótlása	61

III. Rész.

Ruhagazdálkodás.

Alapfogalmak	63
Méretnagyságok és méretvétel	64
Tömegkönyv, a Ruha- és fegyverzeti könyvecske	65
Az előírnyás	66
Tömegbeli cikkek átvétele	67
Órsókról útbaindulók felruházása	68
Elháltak tömegbeli cikkei	70
Becsült cikkek rendeltetése	70
Leszerelők útbaindítása	71
A becslés	72
Selejtezés az órsókon	73
Lábbeli elkészítéséből felmerülő költségek	73
Esetleges változások feljegyzésére szánt hely	86

Mellékletek.

1. sz. melléklet. Laktárosztályok.	
2. " " Önbérelt lakásnak a kincstár rendelkezésére bocsátása tárgyában felvett jegyzőkönyv.	
3. " " Átalanyszámlakönyv vezetése.	
4. " " Fizetési jegyzék.	
5. " " Vezénylési póttdij kimutatás.	
6. " " Utazási számadás.	
7. " " Költségszámla Nyílt rendelethez.	
8. " " Kimutatás a távbeszélő és távirati költségekről.	
9. " " Nyomatványok beszerzése.	
10. " " Bérleti nyilatkozat.	
11. " " Leltárak vezetése.	
12. " " Elengedési jegyzőkönyv.	
13. " " Méretvétel	

	Oldal	Oldal	
Laktanyavilágítási átalány	18	Szabadságotlalt felruházása	70
Leltárak vezetése	59	Szállás illetmény	71
Leszerelők útbaigazítása	71	Szalmazsáktöltési átalány	19
Levonások	22	Személyi pótlék	11
Lóapolási és istállókarbantartási átalány	19	Szerelvény pótlása	62
Lóvasalási átalány	19	Szolgálatban sérültek gyógykezelése	45
Mentőautó	46	Szolgálati könyvek leltára	58
Méretnagyságok	64	Szolgálati lappal utazás	31
Méretvétel	65	Szolgálati poggyász	36
Mérsékelt áru dohány	14	Szolgálati utazások	30
Napidíjak	36	Tanulmányi családi pótlék	8
Napidíj az utazás alatt	37	Tartósan vezényelték tömegbeli cikkei	68
Nő- és geyrmektartásdíjak	23	Távbeszélő-költségek	42
Nőtlenek költözködése	38	Távirati költségek	42
Nyári (tömegbeli) cikkek	66	Testméretek változása	65
Nyilatkozat (bérleti)	53	Tömegátalány	63
Nyílt rendelet	40	Tömegbeli cikkek átvétele	67
Nyomatványok beszerzése	43	Tömegbetét (első)	63
Nyugdíjjárulék	22	Tömegilletmény	63
Orvosi tiszteledij	45	Tömegkönyv	65
Önbérelt lakás kincstár rendelkezésére bocsátása	12	Tömegkövetelés	64
Összesített tömeg	63	Tömegrendszer	63
Pénzek (hivatalos) kezelése	4	Tömegtartozás	64
Pénztári bizottság	5	Tömegtöbblet kifizetése	64
Portóköltségek	42	Tömegvagyon	64
Puhatólás új laktanya után	50	Utazási számadás	39
Rendszeres illetmények	6	Ügyködési utazás	35
Részletes áttekintési lajstrom és ellenlajstrom	46	Ürgödör tisztogatási költségek	57
Ruhabélyegző	71	Vasutak	32
Ruha- és fegyverzeti könyvecske	65	Vények (orvosi)	47
Ruhagazdálkodás	63	Vezényeltetési póttdij	29
Selejtezés (tömeg)	73	Vezénylési póttdij	27
		Vezénylési póttdij az utazás alatt	29
		Vezénylési póttdij kimutatás	28
		Villamosvasutak	33
		Vitárségi érempóttdij	14
		Vízholdási átalány	21